

Lleida

Revista d'informacions i estudis.

SUMARI

TEXT

- El clam d'una millora urbana. . . . . (Editorial).
A l'entorn de la Paheria - Enquesta. . . . .
Cançó del bon Caçador. . . . . J. Rosquelles Alesan.
Napoleó i Mussolini. . . . . Domènec de Bellmunt.
Efemèrides lleidatanes - El general O'Donell intenta
trencar el setge que les tropes franceses tenien posat a la ciutat. Lluís Montull.
Pinzellades - Quan floreixen els camps i les aus tornen. M. Serra i Bartra.
Panorama. . . . . Víctor de Montroig
Paraules-Canadelles-Vinagreres-Serrilleres-Trempadores. J. Viladot i Puig.
Quadros - Nens. . . . . P. Itir.
Carba-Noves comentades. . . . .
Deixondiment. . . . . Amperi i Rius.

GRAVATS

- Visions llunyanes, dibuix de. . . . . Shum.
Dos aspectes del velòdrom del Camp d'Esports.
Apunt de. . . . . R. Roca
Apunt de. . . . . A. Garcia.

llanes i Miraguano

Borres - Crin vegetal i tot

el referent al ram de Matalasseria

Francesc Garcia

Matalassos de totes menes

Máquina especial

per ablanir llanes i borres

Magatzems: Cabrinety, 5

..... Teléfon, 65 .....

Apartat Correus, núm.º 40

Lleida.

Relloctes eléctricos MORÓN.

Ferros ** Ferrreteria ** Carbons

Magatzems FLORENSA

BLONDEL LLETRA I

LLEIDA

Relloctes de torre MORÓN.

Joan Porta

Corredor de Comerç col·legiat

Plaça de la Sal, 13 i 15 pral.

Telèfon, 341. -- LLEIDA

CEREBRINO MANDRI

Verdadero específico del dolor nervioso o reumático, desapareciendo por rebelde, que sea.

Cura el dolor

de cabeza, neuralgias (Faciales, Intercostales, de riñones, Ciática) y las molestias periódicas propias de la mujer

PREVENTIVO Y CURATIVO DE LA GRIPE

NUNCA PERJUDICA

MANERA DE TOMARLO:

Para el dolor de cabeza, neurálgias diversas, molestias periódicas de la mujer, una cucharadita disuelta en agua, una, dos, o tres veces con media hora de intervalo. En el reumatismo febril, una cucharadita tres o cuatro veces repartidas durante el día en la misma forma. En las enfermedades dolorosas crónicas han de tomarlo ocho días de cada mes en ayunas, y una o dos veces caso de presentarse el ataque de dolor. Usado en esta forma y siguiendo siempre el consejo del médico se logra vencer enfermedades dolorosas arraigadas y aliviar siempre grandemente a los enfermos.

Preparado por Francisco Mandri, Médico y Químico Farmacéutico.

ESCUDELLERS, 6

BARCELONA

Lleida

Revista d'informacions i estudis.

Direcció i administració: Carme, 6-2.^{on}

Preu 50 Cèntims

⊗ ⊗ No es retornen els originals. - Dels treballs publicats en són responsables llurs autors. ⊗ ⊗

El clam d'una millora urbana

Els ciutadans que entren i surten de Lleida, igual que els que hi viuen, senten, cada dia i constantment, la veu potent i enguniosa de l'edifici de la nova Estació que crida: *treieu-me això del davant!* referint-se als casalots que li priven de veure la magnífica Rambla de Ferran que, per aquella banda, ha de donar esplèndid accés a la nostra ciutat.

Quan l'Estat va concedir els milions per fer el canvi d'estació, Lleida es va obligar a netejar i a deixar amples i lliures els espais que obturaven l'extrem de l'esmentat passeig. L'Estat acaba de complir el seu compromís i l'Ajuntament encara ha de començar a complir el seu.

Se'ns digué dies enrera que la qüestió econòmica per les expropiacions estava ja resolta. Però, sembla ara, que no n'està. Al menys així es diu. I ho fa creure el no veure, després de tan temps, cap senyal de la tasca de la piqueta enderrocadora.

Si algun Ajuntament devia complir una missió urbana de gran profit per la ciutat era l'actual. La seva obra magna i única havia d'ésser destruir, desfer l'embòs que separa la nostra Rambla de Ferran de la nova estació del ferrocarril. Si ho hagués fet així, això sol l'hauria redimit de tot.

Cap situació de govern, com l'excepcional d'ara, per executar obres d'aquesta naturalesa. I és de sentir que es deixi perdre aquesta extraordinària oportunitat que, segurament, no havia de trobar dificultats de cap ordre en la seva realització, si tots els esforços s'haguessin concentrat i dirigit cap aquesta tan alta finalitat.

L'Ajuntament, però, no ho ha entès així. I enlloc d'aquest extrem de Ferran ha escollit l'altre per satisfer el seu afany de millores. I ara ens fa el seu present de festa major regalant-nos la plaça del Segre.

Si preguntéssim a tots els lleidatans el seu parer de preferència entre l'obra d'urbanització de la plaça del Segre i l'enderrocament de les cases de l'altre cap de Ferran, estem segurs que tots, menys un, potser, donarien el seu vot per la segona.

Bé pot estar la plaça del Segre. Però aquesta urbanització res, ni ningú, no la reclamaven imperiosament. En canvi la necessitat, la urgència, la utilitat i la grandesa de l'avinguda de l'Estació, ningú, ni res, no la discuteix. Ans al contrari, es unànime el clam que l'exigeix.

Les moltes mils pessetes gastades, suara, un bon forat haurien fet a l'embòs de Ferran.

I puix que no està en la nostra ma el remei, quan menys, dolguem-nos d'aquesta altra errada en el servir a l'urbanització de la nostra desventurada Lleida.

Entorn del Casal de la Paheria

Una enquesta

Lapartat de l'article del nostre car amic Víctor de Montroig, inserit en el número 66, ens ha fet caure en la conveniència de portar a la pràctica aquesta enquesta. Pocs problemes, dels nombrosos que té la nostra ciutat per resoldre, tenen la importància del que ha donat lloc a aquesta enquesta. L'opinió emesa pels nostres homes més representatius portarà un raig de llum sobre l'esdevenidor del desfet casal de la Paheria, i com la magnitud del problema té interessats, en un sentit general i ample, tots aquells lleidatans que estimen profundament el nostre patrimoni, hem procurat, en confeccionar la llista d'opinants, que aplegués el desenrotllament de l'enquesta, les veus més autoritzades de les diferents activitats i representacions ciutadanes. Ex alcaldes, Metges, Advocats, Arquitectes, Industrials, etc., aniran fixant el seu punt d'albir sol·licitat amb el següent qüestionari:

Què hem de fer del Casal desmuntat de la Paheria? Reedificar-lo tot amb el peu forçat del què hi havia? Fer una nova Casa Consistorial? I si és així, on, com i quan?

Antoni Agelet Romeu, ex-alcalde

A l'hora que l'anem a veure confiem trobar-lo en el seu despatx. Quan hi som arribats comprovem que el nostre càlcul havia estat just. Ens convida a passar amablement i conegut l'objecte de la nostra visita, diu així:

Reedificar-lo immediatament, car ja que hem tingut la desgràcia de veure'l enderrocat, al menys que la Lleida de l'avenir no ens pugui fer mai retret que li hem suprimit aquesta alta nota d'art.

Són ja tan poques les coses que d'aquest caient tenim, que si llevessim la Paheria, què ens quedaria?

S'ha de reconstruir, doncs, tal com estava, fent desaparèixer, l'estrany barret del pis superior i el rellotge.

A Tàrrega, hi ha una casa pariona, que pot ser podria servir d'orientació. La Paheria és també el palau d'un antic noble que l'Ajuntament va comprar. Les façanes de la Paheria i del casal de Tàrrega po-

drien admetre una comparació que sense cap mena de dubte resultaria profitosa per la reconstrucció d'aquella.

A la Paheria crec que hi ha lloc suficient per que torni a ésser Casa de la Vila. Crec per altra part que no pot rebre altra destinació, per ara i per molt temps, que la de Casa Consistorial.

Abans hi havia ultra les dependències pròpies de la casa, els Jutjats amb bastantes actuaries, el Jutgat i Audiència municipals i altres oficines que en aquest moment no recordo. Si abans era possible de trobar lloc per encabir-hi tot això, avui ben netejat el casal de dependències alienes, quedaria espai suficient per les necessitats d'una casa la Vila com escau a Lleida.

Pel que afecta a la façana, s'ha de reconstruir com ja tenim dit: guardant el mateix estil i llevant-li tota la part barroerament sobreposada.

Quant a la part posterior, no penso que hi hagués cap inconvenient en pujar-hi els

pisos que facin falta per que puguin ésser ben acollits tots els serveis de la Casa Comunal d'avui.

Naturalment, aquest procediment comportaria únicament l'establiment de les oficines diguem-ne pròpies. Tot el demés—Majordomia, magatzems municipals, etc.—pot ésser portat a l'Escorxador com ja s'havia pensat de traslladar-la-hi.

Com que Lleida creix ostensiblement i amb ella les necessitats municipals, vindrà d'una manera irremeiable, si es vol atendre degudament el veïnat, la necessitat de disposar de petits edificis per a cada una de les tenences d'Alcaldia, a la manera de les grans poblacions. Això, no ho cal dir, descongestionaria notablement la casa de la Paheria.

Crec, en resum, que aprofitant el terreny n'hi ha de suficient per que no calgui pensar en una nova casa.

Respecte a l'Hospital—això no figura en el qüestionari de l'enquesta, però, hi va estretament lligat—crec que s'ha de conservar, no per anar-hi ni un Ajuntament, ni una Diputació.

L'Hospital és un edifici molt adequat per acollir, en el seu recinte, les institucions culturals de Lleida com són Biblioteca, Museu, alguna escola de Bells oficis, un gran Saló d'actes per que tothom que es dediqui a la Cultura pugui disposar-ne. Ara resulta un problema la celebració de determinats actes, precisament per la manca de llocs.

Donant-li aquesta destinació, allavors caldria aïllar l'edifici, enderrocant l'Hospital militar i obrint-hi un carrer de 12 m.

Fet això, la Diputació es troba amb que el pati de l'actual Audiència ha guanyat considerablement; podria, per tant, si ho cregués convenient, fer-la allí mateix.

Aquest era el plà que portava en altres

temps la Diputació: no ésser tributària de l'Ajuntament.

Aquest, allavors, ja es podria vendre el que vulgués per tal de fer diners i construir un Grup Escolar al carrer de Magdalena—solars de Pi i Margall—lloc que hi vé indicadíssim i que hi és absolutament necessari.

Joan Borrell i Nicolau,
prestigiós escultor.

De pas a Pobla de Segur ha estat unes hores a la nostra ciutat aquest artista eminent, lleidatà per la sang i pels sentiments, que tan segura via fa des del seu taller de Barcelona vers l'assoliment de la glòria.

Havent cregut que la seva opinió podia ésser juntada a les altres que formen el desenrotllament d'aquesta enquesta, la hi hem demanat i heus ací el que ha contestat:

El lleidatà que per atzar o per manaments de la seva professió es troba fora de Lleida, reb una forta sotragada a l'arribar a la placeta de la Paheria i no veure-hi el formós Palauet. Els ulls i l'ànima no s'hi saben acostumar; el troben a mancar i s'en condolen. No vull pensar la mena de sentiment que s'originaria en l'ànima d'aquest lleidatà si arribés a sospitar per un moment que el Palauet ja mai més no tornaria a matitzar l'encant de la placeta de la Paheria.

Per això crec que s'ha de reconstruir conservant absolutament la seva estructura primitiva; refent els arcs que li són escaients. No crec en modificacions quan se tracta d'aquestes coses. L'interessant és que conservi precisament tot el sabor de l'època en que fou edificat.

Trobo que tindria una gràcia extraordinària obrint els arcs de la part inferior de la façana, que es veu que deurién ésser, en un principi, de mig punt i que ara s'hi tro-

ben a mancar. La portalada de l'Hospital de Santa Maria pot ajudar a formar-se una idea de l'esveltesa i la gràcia que la Paheria guanyaria amb això.

De la conveniència o no conveniència de fer una nova casa consistorial no soc jo qui ho he de dir car l'estar allunyat de Lleida no em permet interessar-me més que pel que aquestes coses tenen d'artístic i d'evocador.

Jaume Agelet i Garriga, excel·lent poeta.

Hi ha una hora a la tarda, fina i mansa que sembla feta per acollir aquestes converses de la cosa artística, inútils per a molta gent i tan necessàries per una altra. Aquesta hora que és també la de les confidències de l'amic a l'amiga i la de la xerradissa sonora del carrer Major, és la que ens serveix de coixí en l'amable despatx del Sr. Agelet i Garriga, llistat de rengleres de llibres i placèvol a la conversa que ens hi reté, sense donar-nos massa compte que el temps és una cosa que passa de pressa i les converses, per agradables que siguin, han de tenir un límit.

Allavors és quan li demanem la seva opinió sobre la Paheria.

I heus ací el que diu:

—Estimo que cal reedificar-la tal com estava primerament i al mateix lloc on era.

Cal fer-ho per la seva valor artística i sobre tot perquè serva la fesomia espiritual i física de Lleida.

La Paheria és el cap de la ciutat i un canvi de lloc o un medi nou, seria desfigurar la nostra població i faria que Lleida no es reconegués a si mateixa.

Si resulta petita que es facin gestions per comprar una casa del costat i si no es pot aconseguir, que es descongestionin desplaçant serveis subalterns amb altres edificis.

No cal dir que això m'evita de significar que no crec encertat el trasllat de

l'Ajuntament a l'Hospital. Aquest edifici hauria d'ésser destinat a Casal de Cultura.

Pere Castro, metge i ex-regidor.

Complau el nostre propòsit amb els següents termes:

Hi ha dos solucions. Una modesta, que és reedificar la Paheria al mateix lloc, conservant el caràcter de les pedres i per tant, l'estil de l'edificació primitiva, fent si és necessari més pisos d'acord, naturalment, amb l'arquitectura inicial.

Fa poc temps hi havia una bella oportunitat amb l'adquisició de la casa del costat que a mi em consta que l'hagueren donat còmodament; ara això ja és si no impossible, al menys difícilíssim.

Respecte a la solució que he sentit parlar de l'Hospital, s'ha de tenir en compte que aquest era ja del Municipi i que fou venut a la Diputació en concepte d'uns deutes que hi havia pel mig. De més a més per habilitar-lo per Casa Comunal s'hauria de fer nova tota l'edificació interior, respectant el pati i el més interessant de la façana i tot això implicaria despeses quantioses.

Això apart, la Diputació no el cediria. Aquest projecte no el considero viable.

A l'Hospital s'hi han d'instal·lar el Museu Morera, l'Arqueològic i els Arxius provincial i municipal. Fent-hi una mica d'obres, sobraria lloc per obrir un carrer que podria comunicar el davant de la Catedral amb la via Blondel.

La solució veritat, però, i la que jo crec que deuria ensolcar les aspiracions de Lleida i dels que la regeixen, és edificar Casa de la Ciutat a l'Almudí.

Es podria avançar 7 o 8 metres vers la Plaça de Sant Joan amb una disposició de porxos que deixessin hàbil el trànsit per dessota.

La casa es podria fer aprofitant les ma-

teixes pedres de la Paheria i podria abastar una altura de 28 o 30 metres. L'amplada, no cal dir-ho, hauria d'ésser d'escala a escala de les que actualment emmotllen l'edifici de l'Almudí. Caldria, encara, expropiar la casa de Joan del Rei i les dos o tres que segueixen.

Amb el terreny que hi ha a l'Almudí i el que es guanyaria a la Plaça, n'hi hauria prou per l'edifici Comunal. El de la part posterior es podria aprofitar per edificar-hi el Teatre d'hivern, adossat a l'anterior, i donant-li entrada per la façana d'aquest, igual que a Girona.

El teatre tindria tres sortides: per la Rodola, per la Plaça i per les escaletes de la font.

Desconec l'estat econòmic de l'actual Ajuntament, però crec que aquest projecte es pot realitzar. Podria vendre's el pati de la Paheria i encara alguna altra finca de la que l'Ajuntament no s'en servís com a cosa necessària.

El pressupost es pot calcular en un milió de pessetes i el que faltés consignar-ho en pressupostos successius. Jo crec que es trobaria fàcilment contractista que se n'encarregués.

Deixo a la consideració aliena les condicions innegables de centricitat, bona vista, embelliment, etc....

Domènec Pinell, ex-alcalde.

Després de considerar encertada la idea de l'enquesta i de felicitar reiteradament els que la porten a cap, emet la seva opinió en termes vius que denoten el profund interès que sent per aquest problema.

—No refer la Paheria en el mateix lloc on ha estat sempre, fora senzillament desvirtuar Lleida.

La manca d'espai no és cap obstacle. Altres poblacions hi ha que es troben amb la mateixa manca per una gran casa Comunal; com elles, però nosaltres podem suplir aquest defecte, habilitant dependències municipals en diferents llocs de la ciutat.

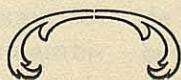
Considero indispensable la reconstrucció de la Paheria en el sentit d'establir-hi, si altra cosa no, el despatx de l'Alcalde, Saló de Sessions, Secretaries particular i de l'Ajuntament i Comptaduria, com a dependències més immediates a l'Alcalde.

Es la Història de Lleida que va estretament lligada a les pedres d'aquest edifici i nosaltres no estem autoritzats per disposar-ne a caprici. Hom viu de la tradició també.

Hi havia al principi un vertader disgust nascut del dubte de si serien o no ben orientades les gestions referents al destí que s'hauria de donar a les velles pedres desmuntades. Lleida, la Lleida que estima les seves coses estava inquieta.

Es per aquesta raó de noble ciutadania que trobo admirable el paper que aquesta enquesta representa en aquest afer.

Per acabar, diré, que cas que no fos possible el tornar l'Ajuntament a la Paheria—cas extrem i que ara per ara no té motiu d'ésser—allavors el problema ja es presenta una mica més difícil. Potser la Plaça és el lloc que reuneix més condicions, però, no hi estic massa encarinyat.

Cançó del bon Caçador

Glossa

*Amb el respir de l'albada
l'Amor ja s'en va a caçar
per sagetes la mirada
i per arc el seu parlar.*

*«Si em tira l'Amor i em toca
si em toca bé em tocarà.»*

*Brilla encara l'última estrella
també m'en vaig a caçar;
ben oberta la parpella
i ben segura la mà.*

*Si me n'entro a la pineda,
si m'en vaig dret al vinyar,
si m'allargo a la verneda,
si no m'allunyo del plà...
quan soc al mig d'una prada
l'Amor venia d'enllà,
per sagetes la mirada
i per arc el seu parlar.*

*«Si em tira l'Amor i em toca,
si em toca bé em tocarà.»*

*Si n'és fada o n'és donzella
qui ho pogués endevinar!
Si ha baixat d'aquella estrella
o si ha eixit d'aquell canyar.*

*Té una poma a cada galta
i una rosa a cada mà;
si camina corre o salta
com au que no sap volar;
porta el bes de la rosada
que tota ella fa brillar,
sagetes a la mirada
i arrop en el seu parlar.*

*«Si em tira l'Amor i em toca,
si em toca bé em tocarà.»*

*No he trobat perdut ni guatlla
a qui podé'ls-hi tirar;
el sarró buit a l'espatlla
voleia d'ací d'allà.*

*Si n'he sortit de cacera
ferit me n'he de tornar
amb una flor de pomera
com glop de llum a la mà,
i el neguit d'una mirada
que en sageta es transformà,
i el caliu de la besada
que al llavi li he vist volar...*

*«Si em tira l'Amor i em toca
si em toca bé em tocarà.»*

J. ROSQUELLES ALESAN

Napoleó i Mussolini

BES relacions franco-italianes, a partir de l'entronització política del Duce, han donat a la història un nou tipus de problema internacional que la diplomàcia moderna tracta de resoldre. Es un cas diferent del problema de les relacions d'Europa i França—de Rússia sobretot—quan Napoleó primer, col·leccionava victòries i aspirava a esdevenir l'emperador del món. Els vells imperis i les monarquies tradicionals d'Europa detestaven terriblement el vencedor de Wagram, però el temien. Les relacions secretes que els monarques continentals sostenien amb els reialistes francesos i les innegables simpaties amb què haurien vist triomfar un cop d'Estat contra l'imperi bastit en quatre dies pel gran caporal, són elements d'un problema completament distint per la força, per l'extensió i, sobretot, per l'anubient de l'època en què es plantejava. El regnat efímer de Napoleó fou un regnat fantàstic, un seguit d'epopeies cinematogràfiques i de conquestes meravelloses que revelaven un gran talent militar, però també una manca absoluta de sentit polític. Les velles dinasties europees, enorgullides de llur noblesa secular, sentien per Napoleó la por que inspira el militar audaç i temerari i l'aversion profunda vers el soldat plebeu que havia arrabassat el tron d'un imperi. No tenien, doncs, escrúpols polítics de cap mena. La pretesa idea de sembrar Europa de les llavors de la Revolució Francesa no va preocupar poc ni gaire el vencedor de les Piràmides. Napoleó no tenia res d'apòstol i ho tenia tot del gran aventurer militar, del gran ambició, del gran conqueridor. Tenia a la

massa de la sang l'imperialisme, l'esperit de conquesta, l'afany d'esdevenir el dictador del món. Els vells monarques europeus, doncs, no feien més que mantenir-se en una posició defensiva contra l'allau amenaçadora de l'invassor, procurant, de passada, per la via diplomàtica, intentar restablir la continuïtat de les dinasties legítimes a França.

Després de més d'un segle, les idees del món han anat evolucionant vers l'esquerra, és a dir, vers el respecte dels drets de l'home i del ciutadà, vers la difusió del sufragi universal, vers la llibertat d'opinió, vers la democràcia, en una paraula. La gran guerra no ha fet més que contribuir a consolidar aquesta tendència democratitzant, fent-la triomfar dels vells motllos caducs i reaccionaris que donaren el to a la política del segle dinové, tendint a canviar radicalment les armes destructives de la guerra pels instruments constructius de la pau i del progrés, de la ciència i del treball; predicant l'expansió per la cultura, la conquesta per l'entesa dels pobles i dels Estats. Propagant entusiàsticament que la salvació del món radica en els dos elements essencials de la vida dels pobles: cultura i llibertat.

Com no volem que la França republicana d'avui, que ha sabut conservar inviolable la Constitució del 1875, no esguardi amb certes reserves l'agitació suspecta d'un règim europeu que representa la negació absoluta de les garanties democràtiques? La posició dels liberals europeus davant del feixisme no s'ha de confondre, repetim-ho, amb la posició dels monàrquics de la Santa Aliança. No comparem, ni en broma, Napoleó amb Mussolini. L'Europa del segle dinou amb la nostra. Les preven-

cions de les velles monarquies europees contra Napoleó, eren filles d'un imperialisme, temerós d'ésser aixafat per un altre imperialisme més fort. Napoleó inspirava pànic o respecte perquè enraonava poc i definia la seva política amb «fets». Mussolini, en canvi, només compta fins a l'hora present amb un mediocre bagatge d'estridències oratòries i amb un poc honorable actiu de repressions covardes contra els demòcrates italians.

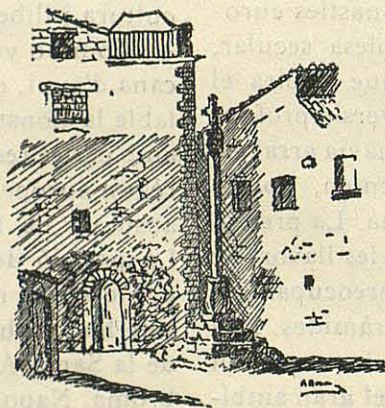
Davant del feixisme, és evident que els liberals europeus no experimentin cap sensació de por. El feixisme no representa una força capaç de menaçar l'equilibri del Continent. Mussolini és un jugador que ha tingut la sort d'encertar les cartes perquè coneixia totes les del joc. En el fons, Mussolini ha volgut convertir el feixisme amb el contraverí del comunisme, però la figura del «duce» davant la figura de Lenin no us sembla que des de tots els punts de vista fa un trist paper? Rússia havia de fer la seva revolució, com la féu França un segle enrera amb menys motiu que ella. Tots els pobles oprimits tenen dret a fer-la. Tots la faran tard o d'hora. La Revolu-

ció vers l'esquerra és un fenomen normal en la marxa ascendent de la història. La revolució vers la dreta, no.

Precisem encara que França estima el poble italià. Es un fet que la lògica aprova, que la història confirma, que els fets certifiquen. Per què volen que França, la gran heroïna de la unitat italiana, odiï aquest país? Com acolliria, si l'odiés, els cent mil treballadors italians que han travessat la frontera i s'han instal·lat a les principals viles de França? França estima Itàlia, però odia el feixisme. Aquest és un fet innegable que no pot amagar-se i que França no amaga pas. El conflicte, el malentès, la tivantor, no és, doncs, entre França i Itàlia, com era, i com és encara entre Alemanya i França. És exclusivament entre la República i el feixisme, entre la República i el feixisme, entre la llibertat i l'opressió entre la tirania i la democràcia, entre una França de sang liberal i aquest feixisme provocador que crida i que galleja aprofitant les ànsies de pau de la pobra Europa convalescent..

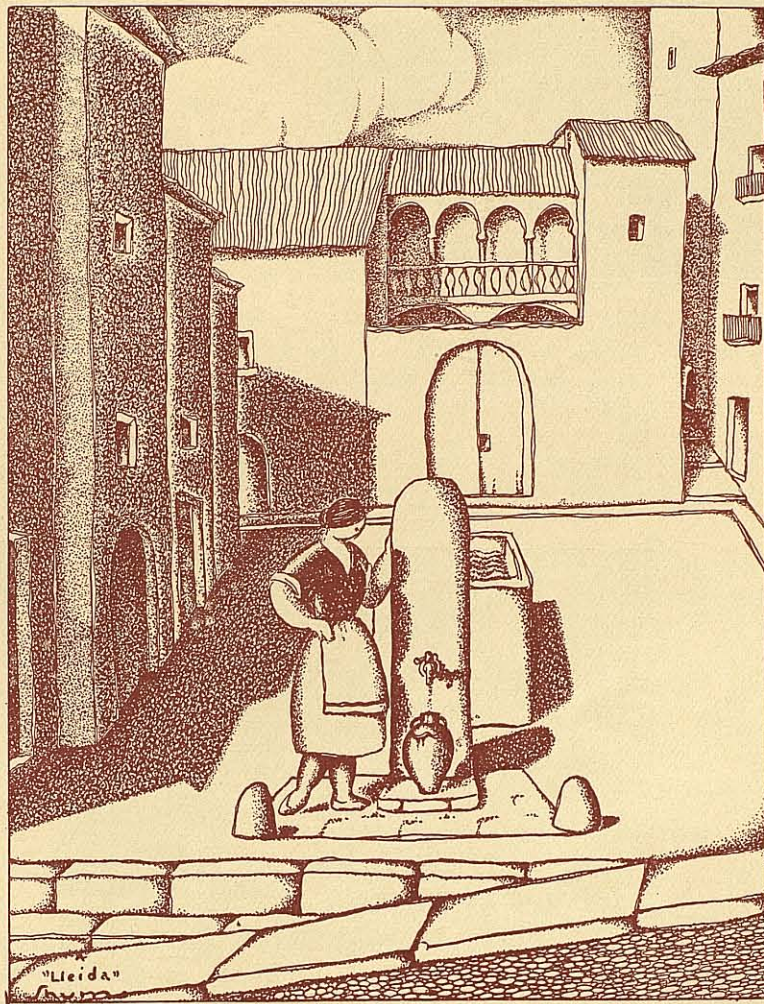
DOMÉNEC DE BELLMUNT.

París, Abril 1928.

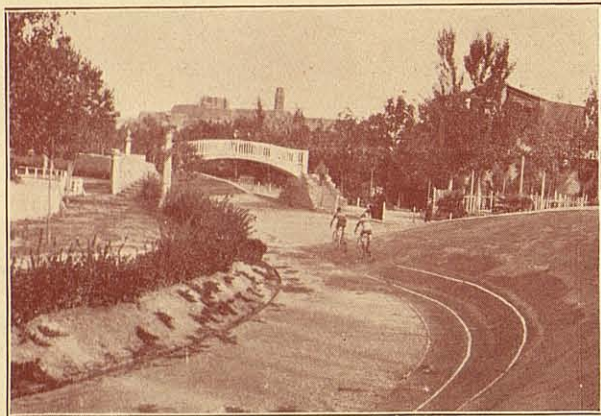

APUNT DE R. ROCA.

Visions Ilunyanes

DIBUIX DE SHUM

Dos aspectes del velòdrom
del Camp d' Esports.

Èfemèrides lleidatanes

23 d'Abril de 1810

El general O'Donell intenta trencar el setge que les tropes franceses tenien posat a la ciutat.

⑥ L marescal Mortier, duc de Trevisso, general en cap del cinquè cos de l'exèrcit francès, d'operacions a l'Aragó, complimentant una ordre donada per Napoleó I, posà setge a Lleida encomanant al general Suchet que portés a cap aquesta important missió.

Suchet reuní 16.000 homes entre el referit cos d'exèrcit i el tercer que comanava el general Junot, també d'operacions a l'Aragó; es féu també amb nombrosa artilleria, presentant-se front de la nostra ciutat a primers del mes de la capçalera, començant el setge que quedà establert definitivament el dia 14 del propi mes.

Lleida allavors era una veritable fortalesa. Les defenses amb que comptava eren moltes i poderoses. Ultra la plaça, l'estar emplaçada entre el camí d'Aragó i Catalunya i amb el domini d'un extens territori, li donava una importància estratègica considerable.

Malgrat això, opinen alguns historiadors que Lleida tenia un defecte en la seva part defensiva i era el de l'escassa altura de les muralles i l'estar mancades, aquestes, de fossat en tot el seu perímetre, excepció feta del cantó del riu on aquest en feia naturalment, per la seva proximitat a les muralles.

La plaça comptava per la defensa, pròpia, amb els dos Castells—el Principal i el de Gardeny—existents avui encara: amb els baluards sortits a les bateries del

Carme, de l'extrem de Ferran, de l'entrada del Pont, de la Mitja Lluna, de la Banqueta, prop de Sant Francesc, de Sant Lluís, de l'Angle de Sant Antoni i de Boters. De més a més a dalt de tot del cim de Gardeny hi havia dos forts que tenien per nom del Pilar i de San Ferran i al mig de la muntanyeta una gran trinxera amb fossat.

Els focs de totes aquestes defenses estaven combinats entre ells i amb els dels dos castells—del Rei, Reina, Príncep i Louvigni corresponents al Principal.—Total 400 peces d'artilleria entre canons i morters.

Les tropes que defensaven la ciutat no eren pas molt nombroses donada la importància estratègica de la plaça. Entre les de linia, improvisades i agrupaments de païsans, no passaven de 8.000 homes. Era governador de Lleida el general Garcia Conde, que feia poc havia reemplaçat el de igual categoria Casimir Lavalle.

Suchet, expert en qüestions de guerra, s'adonà tot seguit que la ciutat havia d'ésser atacada precisament pel front nord, lloc on s'esqueia el baluart sortit del Carme, emplaçat entre els carrers del mateix nom i Magdalena i on avui hi ha el de la Democràcia.

Aquest era el punt més flac de les defenses de Lleida, car era el que presentava el front mes reduït tan per la banda del Castell, com per la de la ciutat.

De més a més, com que allavors l'artilleria solament tenia d'abast màxim un

km., podia ésser perfectament batut aquest lloc des dels pròxims turons del Secà de Sant Pere, on Suchet amb molt d'encert hi establí una poderosa bateria paral·lela a les de la plaça, a la que s'anava apropant poc a poc sempre en direcció al baluart fins que aconseguí obrir-hi una escletxa (1).

* * *

El general espanyol Enric O'Donell, capità general de Catalunya que juntament amb les seves tropes es trobava en el camp atrinxerat de Tarragona, a l'estar informat que el setge de Lleida per les tropes franceses era un fet, decidí portar el seu ajut a la plaça de la manera que li fos possible, és a dir, gairebé a l'aventura, car no podia intentar aquesta empresa distraient forces de les que tenia a Tarragona sense córrer el perill d'una sorpresa de l'enemic.

Reuní solament 6.000 homes i 600 cavalls, arribant als encontorns de la nostra ciutat per la part de Margalef i Artesa, a primera hora del matí de la data de la capçalera, fent-se seguidament a l'atac contra les posicions avançades dels francesos, les quals estaven emplaçades en el pla de Vilanoveta i la Bordeta fins a la secla de Fontanet utilitzada per l'enemic com a trinxera per l'artilleria.

Els estrangers, assabentats que les forces atacants eren poc nombroses, els hi obriren pas astutament deixant-les apropar a la plaça mentre les altres que romanién escampades per altres llocs acudien al terreny de combat per altres indrets de la ratlla de setge.

O'Donell, confiat en el moviment de l'enemic i sense preveure el difícil que li seria una retirada, anà avançant devers la

ciutat. Els assetjats, al mateix temps, feren una sortida pel Pont per tal de reforçar l'ajut que venia en son auxili.

Tot fou inútil. Els estrangers, reunits ja en gran nombre, iniciaren un moviment envoltant amb la intervenció de la cavalleria i tot, i O'Donell es trobà cercat i atacat furiosament, privat com estava de tota retirada.

Els coracers quedaren desfets i dues de les tres columnes d'infanteria, foren completament copades, caient en poder de l'enemic, batallons sencers; tan grossa fou la desfeta, que dels 6.000 homes que formaven l'expedició, restaren presoners 5.000, entre ells el general Dupuy, vuit coronels i tres cents oficials, a més a més de la major part de la cavalleria.

Els assetjats foren també rebutjats amb considerables pèrdues, havent-se de recollir altra vegada a la plaça a tota velocitat.

O'Donell amb la poca gent que pogué recollir de la derrota, es retirà ordenadament a Montblanc i d'allí de bell nou cap a Tarragona.

* * *

Els francesos, animats pel triomf, aquella mateixa nit emprengueren l'atac als forts avançats de la cima de Gardeny.

Aquests forts—que com ja tenim dit eren dos,—foren construïts poc abans de la guerra a que fem referència, i estaven ben bastits i artillats, amb les corresponents casernes per la tropa.

L'atac fou portat als dos forts alhora, la força dels quals, poc nombrosa, es resistí heròicament. Això no obstant, no fou possible d'evitar que el del Pilar que era el de la dreta de la serra—caigués en poder dels estrangers a les poques hores de lluita.

Els defensors de l'altre, uns 30 homes

(1) Suchet establí el seu quartel general en la torre de «Don Joan del Rei» en el Secà de Sant Pere; avui encara existeix tal com era allavors.

en total, sota les ordres del sotstinent Joan Puig, no solament tingueren a ratlla els atacants, evitant l'assaltament del fort, sinó que fent una sortida, arrollaren a més de 400 francesos, causant-los-hi moltes baixes.

La guarnició del castell de Gardeny, formada pel regiment de Múrcia, acudí a l'ajut dels braus defensors dels reductes, contra atacant.

Els francesos, aquella mateixa nit, hagueren d'abandonar el fort del Pilar i amb ell l'empresa d'apoderar-se de la ciutat.

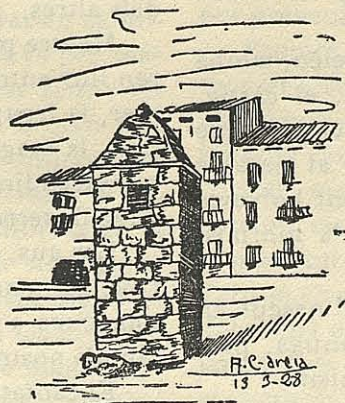
A la matinada del dia següent es pre-

sentà a la ciutat un parlament enviat pel general Suchet, proposant als assetjats una capitulació honrosa, davant la impossibilitat de rebre socors de cap mena.

El ferreny governador general Garcia Conde, contestà als emissaris que la plaça mai no havia comptat amb els auxilis forans per la seva defensa i que si Saragossa sense muralles havia sabut defensar-se, més podia fer-ho Lleida que estava perfectament protegida.

I els francesos mantingueren el setge més aferrissats que mai.

LLUIS MONTULL,

APUNT DE A. GARCIA.

Pinzellades

Quan floreixen els camps i les aus tornen

Qo coneixeu el mite de Cora? No sabeu que aquesta nina adoràble de la mitologia grega, s'entretenia una tarda primaveral, recollint roses, lliris i jacints, en una prada siciliana? Doncs, bé; el rei més poderós i temible, encisat per l'esguard i corprès en l'hora tarda per la bellesa de Cora, va raptar-la com un malfactor.

Demeter, mare de Cora, va cercar-la amb gran desconsol per tota la terra, fins que la nimfa Aretusa la va menar a la porta de l'Avern. Però, ai lás!; la desventurada havia tastat sis grans de raïm, i, per tant, havia d'estar cada any sis mesos a l'infern.

A la mitologia grega, com veieu, també tenim el seu fruit prohibit. I, el càstig, s'aplicava sempre, encar que el culpable fos fill dels déus. No sabem si al paradís greg, hi havien també la serpentina bolxevic que parlava subversivament als mortals. Seria interessant l'esbrinar-ho.

El mite de Cora, com tot el nascut en els temps heroics de la Grècia antiga, porta el segell de la bellesa i l'exquisit.

En assabentar-se Demeter, que sa filla havia comés la falta de menjar del fruit defés, pujà a l'Olimp demanant clemència als déus. Aquests varen reunir-se, i després de madurada la qüestió, varen donar aquest fallament: Cora havia de romandre cada any, sis mesos a l'Avern. Un mes de càstig per cada gra que va menjar-se. Els altres mesos, començant per la primavera, podia sojornar al costat de sa mare.

I heus ací que aquesta primavera, ens hem recordat del mite de Cora quan floreixen els camps i les aus tornen. Asseguts al camp, pensàvem d'aquesta manera: Tanmateix la justícia a l'Olimp, tenia molt que desitjar. Pot mai castigar-se la ignorància? Pot castigar-se el satisfer una necessitat fisiològica com és el menjar i el beure? Pot considerar-se com càstig el romandre sis mesos a l'infern, regne de la calefacció central, precisament quan fa tant de fred a la terra...?

Demeter, no podia dir res. Era la deessa de la collita, i, rebia, tots els anys dels pagesos, les primícies dels camps, és a dir, es menjava el pà amb la suor del rostre... dels altres.

Mentre pensàvem així, les orenetes feren llur entrada solemnia a la ciutat. Primer, la irrupció amb gran cridòria; després, la magistral evolució de cercles, corbes ascendint i descendint i, aquell planeig a ràs de terra.

Les aus, però, no perdien el temps. A l'evolucionar, purificaven l'atmosfera de tota cuca i de tot insecte que tan de mal fan als nostres sembrats.

Encantats i embadalits saludàvem amb joia l'arribada de les aus quan tot d'una, en la línia trencada de Sant Pere Màrtir, s'esfondrava magestuosament el carro solar. Aleshores, la gran volta blavissa, s'emplenà tota de dardells de porpra, d'or i d'argent. mentre els entremaliats genis de la nit, varen tancar poc a poquet, els espais amb llurs vels opacs i atapaïts.

La idea de les aus ens féu recordar el desig humà de voler dominar els aires. Un dia és Dédal o Icar; un altre; és el pitagòric Arquítes de Tarent.

Tots volen provar sort per a poguer dominar el firmament igual que les aus! De Icar, ens diu la llegenda, que el sol li va cremar les ales. Vet-aquí una vejança olímpica! Els déus olímpics, com els altres, no volien més que això: fé, covardia i disciplina d'esclau.

Là fé, però, no ha fet avançar mai la ciència ni el progrés. Sols l'audàcia, la gosadia i la santa rebeldia han transformat sempre els somnis d'ahir en la realitat d'avui; i no us càpiga cap dubte, que la rebeldia, la santa rebeldia, transformarà demà totes les utopies d'avui, com ho eren fa poc l'aviació i la telefonia sense fils.

La vida humana és tanmateix ben curta—ha dit no fa gaire Mr. Flourens—, i que l'home, no sols pot arribar als 150 anys d'edat, sinò que ha d'entrar en sa millor vigoria i fortalesa als 75 anys per terme curt. Molt devem en aquest sentit als doctors Pasteur, Metchnikof, Brown Sequard, Voronoff etc., que al minvar les dades de la mortalitat han apaivagat el dolor i han col·laborat a l'embelliment de la terra fins a convertir-la en un nou paradís, però, aquest paradís no serà digne de l'home, mentre les malalties i les necessitats no desapareguin del nostre planeta.

Depén tot de la màximà velocitat? Qui sap! Ara mateix, ens diu Mr. Rateau, que quan es pugui viatjar en altituds de dotze mil metres, els avions podran emprar velocitats de 500 quilòmetres per hora, i, en arribar a aquesta velocitat, es podrà donar la volta al món en menys de quatre

dies. I s'ens parla també, d'aprofitar l'energia tèrmica dels mars.

Que pensarien els germans Montgolfier, que un bon dia primaveral de l'any, 1783 varen elevar-se a Paris en un aerostat, si vegessin un aviò giganti!

Es diu, que aquell dia de l'ascensió un globus del dos germans, un vellet tultit, que feia anys vivia sepultat en una cadira, va voler veure la temerària heroïcitat des de la més alta finestra de sa casa. I, al pujar ràpidament l'aerostat al cel, aquell vellet, que era el mariscal de Villeroy, va exclamar tot commogut i amb recança:

—¡Ara ho veig ben clar!. Els homes inventaran a la fi el mode de no morir-se, però això serà quan jo sigui mort.

Quantes i quantes heroïcitats ens reserva la nau dels aires, o sigui, l'auto amb ales? Ahir, Bleriot, Farman, Wright i Voisin; avui, Lindbergh, ha donat el salt a l'Oceà Atlàntic; demà, oh demà!. Qui ho pot preveure?

Promte, molt promte, unes oronetes monstruoses—els dirigibles Sevilla-Buenos-Aires—atravessaran el mar amb vertiginosa revolada.

Cal malfiar-se dels increduls i dels pessimistes de la ciència, i en molta part, el mariscal de Villeroy. tenia tota la raó. Perquè l'home, amb llurs autos alats, podrà demà elevar-se fins al cel, i al passejar-se pels espais interplanetaris, i tastar el vertigen de l'infinit, es sentirà etern i immortal...

Heus ací, que aquesta primavera, ens hem enrecordat dels mites de Cora i d'Icar, quan floreixen els camps i les aus tornen.

M. SERRA BARTRA.

Panorama

POINCARÉ.—Nosaltres som una mica romàntics o, si ho preferiu, vuitcentistes. No hi podem fer més; les coses abstractes, desinteressades, que no es pesen ni s' amiden, tenen, als nostres ulls, un encís particular. Per això ens encanta la màgia de certes paraules, que, per semblar paraules-llum o paraules-força, són eternes.

Així us explicareu la delectació amb que llegirem, en el discurs de Poincaré a Carcassona, aquest paràgraf, que és una vindicació d'unes paraules velles, eternament joves, però. Ací el teniu, vibrant, encès, el paràgraf de l'autor del redreçament financer de França:

«Tots els francesos seguim adictes a la vella divisa de la Revolució: llibertat, igualtat, fraternitat, mots que no han envellit malgrat les errònees o abusives interpretacions que moltes vegades s'en ha donat.»

«La llibertat, tal com nosaltres la concebim, és la llibertat en l'ordre i en el respecte a la llei. La igualtat, no és pas l'orb desconeixement de les diferències naturals, ni el nivellament dels esperits o dels destins, ni l'immerescut triomf de l'enveja, és la identitat completa dels drets polítics per a tots els ciutadans, la supressió dels privilegis legals i de les barreres artificials. La fraternitat no és pas la vana expressió verbal de les simpaties pels desheredats de la vida, és una activitat eficaçment aplicada a desenrotllar continuament el benestar col·lectiu i tot progrés material o moral que pugui millorar la sort dels pobles.»

Belles paraules, certament. A França, aquesta doctrina és de dreta. L'home que les ha dites no és pas considerat com ge-

nuinament esquerrà. País sortos! Nosaltres, que tot just comencem a tenir algun cabell blanc, i que pensem viure uns quants anys, ja ens consolariem si estessim segurs que quan serem vells, a casa nostra, hi hagués un President del Consell que empres aquest llenguatge.

A UN AMIC—Tenim un amic català que fa temps resideix lluny de la seva terra. Es un pairal perfecte, plé de tots els neguits que l'hora comporta. Cap alta manifestació espiritual del seu poble li escapa i, podent-ho fer, aporta sempre el seu obol a tota tasca d'arborament i elevació. Es un esperit liberal, no pas contemplatiu, ans lluitador, i obert a la rosa de tots els vents. Ara bé, aquest amic acaba de posar-nos en un compromís del que no sabem com sortir: ens demana la nostra opinió sobre *La Nova Revista*, i això és molt delicat, perquè nosaltres ens recordem molt d'aquelles paraules del Nazare que diuen, si no vols ésser jutjat, no jutjis als altres.

El cas és, però, que el nostre amic mereix una resposta i la hi volem donar, això sí, amb tota reserva, confidencialment, i és aquesta.

En quant a la part material, és una revistassa que es pot dir de tu amb qual-sevulga altra d'ací i de fora. Bon paper, bon format, bona impressió, bons gravats. D'interès tampoc n'hi manca i anècdotes, cròniques, assaigs, crítica, informacions, etc., estan distribuïdes amb molta traça.

El nostre amic, però, ja comprendrà que tot això, per bé que estigui, no ho és pas tot, ni tant sols és l'essencial en una revista d'idees. Hi ha, el que en podríem dir l'ànima de la revista. I *La Nova Re-*

vista, des de la primera hora, no volent donar gat per llebra, amb el noble afany que tothom sabés qui era i on anava, es definí ella mateixa en termes que el dubte no hi fos possible, i ho feu en aquestes paraules clares i precises que, en llegir-les ens feren passar a la seva administració nota de la nostra alta com a subscriptors. Escolti, el bon amic, el que ella mateixa deia: *La Nova Revista* no és la revista de cap grup ni de cap tendència determinada. És una revista general, literària i artística, de síntesi. Un múltiple factor de conjunció. Hi cabrien totes les idees. No hi predominaria cap tendència ideològica. Era clar? Semblava que sí.

Vet-ací que n'han sortit quinze fascicles i, la veritat, tenim els nostres dubtes. No sabem si la cosa s'ha enfosquit o, al contrari, s'ha aclarit massa. En efecte, quin número serà de *La Nova Revista*, que, vingui o no a tomb, no s'ens parli de la conversió de Cocteau al catolicisme, o de les excel·lències de la filosofia tomista de Maritain? O no se'ns faci l'encesa apologia de l'ideari del Dr. Sardà i Salvany, el gran sectari? O del Narro i Catecisme que, com a gran remei als nostres mals, ens ofereix Lopez Picó? O de la veritat inalterable que, segons Pau Romeva, resideix en l'Església? O de la solució del envitricollat problema social amb les idees d' Lleó XIII? O de la submissió del literats Pierre Reverdy i Claudel a la ideologia catòlica? O del fervor de Leon Bloy? O de l'apostòlica crida de Massis defensant la unitat catòlica contra la invasió creixent de les filosofies orientals? O del teatre catòlic dels «Compagnons de Nôtre Dame»? O de la Primera Caiguda? O de Chesterton? O de l'any franciscà...

El nostre amic és prou intel·ligent per llegir entre ratlles. De tota manera, si desitja més informes, pot llegir el que deia

L'Opinió de 14 del corrent respecte a una traducció de Shaw..

Després de tot, les coses han de caure, naturalment, de la banda que es decanten.

En resúm: *La Nova Revista* va semblant cada dia més una *Paraula Cristiana camouflée* amb ropatge literari.

QUO VADIS?—I ara que parlem de *La Nova Revista*: quin efecte li deu fer al nostre admirat amic Josep Pla veure's convertit, junt el amb P. Miquel d'Esplugues, J. M. Capdevila i J. Maria Junoy, en propagandista catòlic?

Com hom sap, L. N. R. patrocina l'esdeveniment editorial que representa l'aportació catalana de les obres completes de Chesterton. Amb quina intenció no s'aprofiten, per la propaganda de l'empresa catolitzant, de la nostra joventut uns paràgrafs de Plà, que deuen traduïr, probablement, un moment de complaença amical! Ja veieu—es dirà,—fins Josep Plà és amb nosaltres.

Aquells que hagin llegit l'article de Pla del qual és retallat el paràgraf apologista, reconeixeran que és una habilitat de propagandista. Es, igualment, la traducció fidel del pensament global de Pla sobre Chesterton? No ho creiem pas. Si el procediment emprat per L. N. R. fos recomanable, es podrien treure moltes frases de Pla adverses a l'autor de *L'Home Perdurable*.

Com per exemple, aquella que afirma «que la vulgaritat de les tesis de Chesterton resta salvada i absolutament redimida per l'agudesa obligatòria que comporta tota posició polèmica», o aquella altra amb que clou el seu estudi, segons la qual, «en el seu camí cap a la innocència, estimats amics nostres trobaran en les obres de l'escriptor anglès diversos llocs on recolzar-se sòlidament.»

VÍCTOR DE MONTRIG.

Paraules

VII.

Canadelles — Vinagres — Setrillers — Trempadores.

VERTADERAMENT hem de trobar ben justes dins la nostra llengua, aquelles paraules que expressen, que acusen a l'ensens una reunió d'objectes diferents, però agrupats lògicament a una finalitat de conjunt; i la riquesa de la llengua serà tant més remarcable quant més abundosa sigui d'aquests substantius col·lectius. Però serà sempre lamentable que aquests mots no siguin tot el precisos que deurien, i donguin lloc a confusions amb altres el significat dels quals sigui simple, individual. Si cada objecte ha de tenir el seu substantiu que l'expressi—hem de repetir-ho encara—serà un pecat lexicogràfic voler acusar un agrupament d'objectes amb el nom d'un dels que l'integren; serà aquell pecat, altres vegades assenyalat en aquests articles nostres, que podem qualificar amb el nom *pobresa*. Pecat de pobresa serà l'haver d'exterioritzar dues idees diferents amb el mateix mot.

Oli, vinagre, sal i pebre són quatre condiments que des de la taula més modesta a la més luxosa veiem reunits, envassats separadament, en un mateix artefacte o suport que facilita el servir-se'n còmodament. La qualitat de la taula ha d'apreciar-se ja, en tot cas, pel major o menor luxe de l'estre en qüestió, més que per la seva absència o presència. Aquest acoblament del suport i els quatre envasos era precis designar-lo d'una manera o altra, donar-li un nom que l'acusés, que el reflexés. A tal fi trobem emprats els mots següents: «Canadelles», «Vinagres», «Setrillers», i «Trempadores».

Cert que quan una mateixa paraula té

més d'un significat, aclareix aquell en el qual s'usa, el moment en que ha estat pronunciada o escrita; però deuria defugir-se sempre aquesta pobresa de lletuatge que porta a possibles errors, a possibles confusions i dubtes, si les circumstàncies en que la paraula de variable significació es posa en la frase no són ben propícies a un cabal aclariments. Cert és que «Canadelles» emprat per un anfitrió en aquesta frase: «*Vol atansar-me les canadelles*», dita durant un àpat, no podrà oferir lloc a dubte: i l'interpelat farà la mercé demanada posant a l'abast del peticionari l'estre que ens ocupa per que pugui servir-se de tots o d'algun dels condiments que suporta. Més en altres ocasions, *aquestes* «canadelles» podrien confondre amb les «canadelles» de les que s'en serveixen els capellans en el decurs de la missa; ço és, el conjunt del platet amb els dos setrills—el del ví i el de l'aigua—i la toballola amb que les mans s'aixuga l'oficiant. Cert que és la semblança—semblança de format, no de finalitat—dels dos conjunts ço que ha fet favorable el bateig d'ambdós amb el mateix nom; i en la realitat de no tindre un mot diferenciador d'unes i altres, i de no ésser més propis els altres tres mentats, fa que ens decantem favorablement a emprar el mot «canadelles» quan de reunió de les quatre espècies es tracta.

Emprar «Vinagres» ens sembla fora de lloc, puix si al costat de vinagre trobem envassat en altre setrill l'oli, per què no dir-ne «olieres»? I prenent en consideració que la «sal» i el «pebre» són les companyes amoroses del vinagre i de l'oli, per

qué deixar-les postergades i no dir-ne «saleres» o «pebreres», «Vinagreres», nó, de cap manera; car «vinagreres» ha de reservar-se pel cas de designar dos o més trastes apropòsit per contenir vinagre.

Podriem acceptar «setrilleres». Però algun erudit podria sortir-nos al pas i dir-nos que «setrillera» equival a dir «vinagrera»; així; *acetum, cetum, cetra, cetrill, setrill, setrillera*; essent *setrillera* el recipient per a contenir *acetum*, o sigui «vinagre». Mes com que nosaltres no som prou acientsats per portar aquestes notes nostres pels viaranys d'enlairades elocubracions científiques - çó que per altra part hem sempre defugit - en pretendre oposar-nos a «setrilleres» ho rahonarem per una consideració pareguda a la usada més amunt; çó és, que no s'hi val a designar un conjunt amb el nom que es dóna a una de les parts, i setrill o setrills és una part solament del conjunt que discutim, com ho és saler i pebrera. Trobariem passador, més passador «setrilleres» si tinguèssim de donar a conèixer l'atuell que sols porta els dos envasos per avinagre i oli, com n'havem vist no fa molt, en² que ni suport hi ha, essent dos setrills enganxats d'una curiosa faisó;

mes en el cas dels quatre condiments suportats en conjunt, ens sembla imprecisa.

«Trempadores» seria un bon mot si atenguéssim, de les diferents acepcions que hom dóna al verb *trempar* aquella de «*barrejar una cosa amb altra per assuaujar-la*». De fet, amb l'us dels condiments, en general, no es busca més assuaujar, i millor dit *modificar*, fent-lo més grat al paladar, el gust dels aliments als quals s'apliquen. A aquest fi va destinat aquest conjunt de les quatre espècies repetides. Hom se'n serveix a gust de la seva boca per aporzar l'aliment en condicions més apetitoses. Però el verb *trempar* té massa significacions, i per tant dóna lloc a que els derivats *trempador, trempadora*, s'apliquin a pluralitats d'objectes i fins de persones que fan, o serveixen per portar a terme, l'acció de *trempar*.

Cap dels quatre noms ens satisfà plenament; més en la necessitat d'emprar-ne un o altre per designar el conjunt del suport i els quatre envasos dels respectius condiments de que ens venim ocupant, votem, condicionalment, per «canadelles».

J. VILADOT-PUIG.

Quadros

Nens

BARBERIA d'un poble. En la barberia un minyó ros, el barber i un bordegàs amb «un ull a la moda», l'aspirant a barber», treballen amb gran rapidesa, com si a les mans els hi haguessin posat una estranya força dinàmica.

Es la revetlla de la Festa Major, que bé podriem anomenar-la la gran, i més que gran, llarga, car en els pobles la festa major, no és qüestió de festa, és qüestió de longitud, de dimensió linial.

No pams o metres, no; hores, kilòmetres, moltes hores o molts kilòmetres; com quasi totes les festes a data fixa i peu forçat. I menys mals que són vàries a l'any i que un número principalíssim d'elles és l'embelliment de tots els humans vivents en la localitat. Per això a l'arribar les vigílies s'emplenen les barberies que vaguen quasi tot l'any. Primer els nens, després les noies, més tard els homes i a la fi els minyons, van encatifant el rostre amb el sobrant de llurs cabells.

Es vigília de festa major i els rasuradors treballen a gran velocitat. Per què les mans no parin hi ha un xicarrot del poble que, per torn, va emplenant de sabó la cara de cada un dels que esperen que la cadira es desocupi per sentar-s'hi, i sense altres preparatius lliurar-se a la feina del barber. Tot just si se sent un mot. Els que esperen, mormolen, els que afaiten pantainen i bufen de tan en tan.

De sobte a la barberia hi entra un per-

sonatje—als pobles hi ha personatges que tenen *usía*; pobres diables que saben les restriccions del dejuni i el donen gustosos per tal que la gent els hi atorgui el dictat de *don*—i pren torn entre els que esperen. Arribat el moment s'assenta, com qualsevol altre, en la cadira del banyador i, a l'adonar-se'n el barber, fa un gest d'estranyesa tot volent dir:—Perquè ho fa això. La seva cara necessita unes altres mans més fines, per exemple, les meves.

Però al veure que ja ha començat a ensabonar-lo el xicarrot, diu:

—Bé, doncs, com vosté vulgui!

—Es igual, home. No sóc un client com un altre qualsevol? Allavors!.....

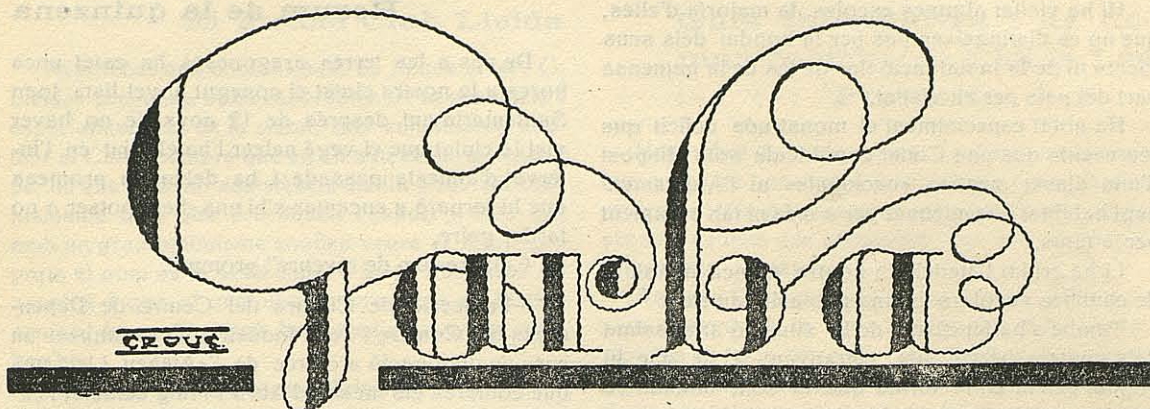
I quan el notable arriba a la jurisdicció de la navalla mestra, el que maneja diu adressant-se a l'ajudant:

—Eh, xibeca! Cóm te posaràs! Demà aniràs dient per tot el poble «He remullat el senyor Mestre; he remullat el senyor Mestre!».

El noi a l'oïr-lo s'enrojola una mica i s'esponja somrient: un honor, si, un alt honor... I del pit l'in surt un pantaix de satisfacció.

Decididament, aquests homes, són nens. Bons? No. Com els nens, segons Juarros, bons, dolents, mitjans, perversos, retorçats... De tot. I per aquests nens són cercats els Mestres barats, baratets, de vint o trenta cèntims, com el que els hi costa en el poble afaitar-los.

P. ITIR.

Eclipsis que fan mal

Fa uns mesos, no gaires, que a Barcelona va aparèixer un llibre en llengua vernàcula que pel caràcter, per l'esperit i per l'ordre de les matèries en ell compreses, l'assenyalaven com una cosa rara en la constel·lació de llibres que habitualment llenquen les nostres editorials.

Aquest llibre que no és altre que «La lliçó de la Història. Cap a un món nou» del que ja hem parlat amb la deguda extensió en les planes d'aquesta Revista, és fruit de la ploma del nostre distingit amic i col·laborador Josep Llord.

Donat l'interès del seu contingut, començà a ésser vivament sol·licitat a mesura que hom s'anava enterant del seu valor. Això coincidí amb una ordre terminant obligant els llibreters a retirar-lo de la venda.

Heus ací, doncs, que molta gent, amb veritables ganes de posseir-lo l'han cercat debades per tot arreu.

Això no obstant, el llibre, amb el poc temps que fou exposat al públic, aconseguí atravesar el radi del nostre mercat.

La pressió que ha motivat la seva desaparició actual, ha suggerit al Sr. Robert Castrovido, un article publicat a «El Noroeste» de Gijón on després de recordar l'origen de l'anomenada llei de Jurisdiccions, aquesta perd el seu caràcter de llei circumstancial per tornar-se definitiva, malgrat el dur concepte que meresqué a Azcàrate qualificant-la d'antijurídica.

Heus ací, segons Castrovido el rebrotament d'aquesta llei:

«La Solidaritat Catalana, dividí el seu programa en màxim i mínim i en aquest—anomenat del Tívoli—es demanava la derogació de la llei de Jurisdiccions. Governos liberals han projectat d'abolir-la;

semblava ja extinta per desús; però novament topem amb ella. S'intenta d'aplicar-la, crec que equivocadament, a un llibre de don Josep Llord, titulat «La lliçó de la Història: Cap a un món nou». El llibre imprès a Barcelona l'any 1927, està escrit en català. Té mèrit. S'el considera incurs, no sé quin capítol, en tals articles de la llei de Jurisdiccions.»

Això té de lamentable, que aqueixa llei nasqué al si d'un govern presidit per un liberal: Moret. Però bé que no fos tot sol el creador, la mantigué àdhuc qualificant-la de «corba perillosa en el seu camí» contra tots els diputats que formaren la Solidaritat Catalana.

La conseqüència que avui podem apreciar amb el succèss amb el llibre del Sr. Llord no sembla pas definitiva encara.

Heus ací com el senyor Castrovido n'aprecia d'altres i assenyala una experiència que cal no desaprofitar.

«I en el projecte de Còdic penal, se hi troba la tal llei de Jurisdiccions. Era interina, excepcional i es va a recopilar; és a dir, a donar-li normalitat i permanència.

»Els liberals no es lliuraren amb l'anomenada llei i amb un munt de concessions anti-liberals per l'estil, de la sobirana puntada que els ha tirat a l'extrarradi i apartat de la circulació. Es sanció justíssima als que projectaren la llei.

»Amb quanta duresa han pagat els liberals els seus eclipsis de liberalisme!»

P. B.

D. Lluís Bello a Lleida

Seguint la seva noble pelegrinació per la Península i possessions espanyoles, per tal de conèixer la situació de l'ensenyament públic primari, ha estat a la Ciutat nostra el generós i simpàtic redactor de «El Sol» de Madrid, senyor Bello.

Hi ha visitat algunes escoles, la majoria d'elles, que no es distingeixen pas per la bondat dels seus locals ni de la instal·lació llur de les de la immensa part del país per ell visitat.

Ha notat especialment el monstruós dèficit que representa que una Ciutat com Lleida sols disposi d'uns disset mestres «nacionals» ni l'Ajuntament hagi habilitat lloc adequat per a més ni tan solament per a tants.

Li ha cridat l'atenció la nostra manca absoluta de cantines escolars en una població tan rica.

També s'ha fet càrrec de la situació tristíssima dels nostres barris alts, estranyant-se de que hi puguin existir en la forma que hi són, donada la relativa opulència de les barriades inferiors.

Havem parlat amb ell. Ignorem si haurem aconseguit el que s'expliqui, al menys parcialment, aquests fets ominosos. Actualment, tampoc ens seria possible d'explicar-nos amb els nostres lectors.

El senyor Bello no és un periodista qualsevol que es proposi únicament fer un raport sobre l'estat de la qüestió «primària» a la península. Sobre això ha recollit dades inefables.

Tot un poema que no es pot contar ni recitar sisquera, sino molt en privat i en família. Però aquesta no sembla pas haver estat la seva intenció. L'eminent periodista sent el seu apostolat com un deure de provocar la formació d'una consciència popular adreçada cap on no més pot interessar a un home recte i responsable dirigir-la: cap a l'Escola primària, que és l'escola dels pobres, és a dir, de la gairebé totalitat del país útil; i cap al millorament de la situació moral i material dels desheredats.

Bé que ell no ens hagi exposat pas aquest programa, a nosaltres ens ha semblat ben bé que han estat aquests els mòbils que la hi han dictat.

El senyor Lluís Bello ens ha donat la impressió d'un home finíssim i d'intel·ligència cultivada. Ademés, d'una percepció alerta i comprensiva. Però, per damunt d'aquestes nobilitssimes qualitats ens ha semblat dominar-hi l'home de gran cor.

Fou acompanyat constantment—llevat de la visita a les Escoles—per un bon nombre d'amics, que li mostraren ço que a Lleida és digne d'ésser conegut. Arreu mostrà les seves dots d'alta cultura.

Que la seva estada entre nosaltres li hagi semblat agradable, tot desitjant que ens dongui prompta ocasió nova d'estrenyar més fort els llaços de la simpatia que ha deixat el seu pas prop de nosaltres.

J. P.

Resum de la quinzena

De pas a les terres aragoneses ha estat unes hores a la nostra ciutat el conegut novel·lista Joan Santamaria qui després de 12 anys de no haver vist la ciutat que el vegé neixer l'ha elogiat en l'interval d'aquesta passada i ha deixat la promesa que hi tornarà a encantar-s'hi uns dies, potser a no tardar gaire.

Celebrariem de reveure'l prompte.

—La secció de Cultura del Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria ha organitzat un curs de divulgació a càrrec de l'«Ateneu Lleidatà» que compren els mesos d'Abril i Maig actuals, l'extens programa del qual és el següent:

Conferències a càrrec del Dr. Josep Benavent sobre el tema «Concepte antic i actual de les malalties venèries».

Felip Solé i Olivé, «Suggeriments ortogràfiques».

Antoni Bergós Massó, «La Paheria de Lleida».

Ricard Gonzalez Marco, «L'emigració i el problema agrari».

Enric Arderiu i Hospilal, «L'aigua, agent d'erosió geològica».

Jesús Comes i Caraff, «Història i ordre de prelación dels drets forals».

Salvador Roca i Llejós, «Els problemes econòmics en relació amb els fets geogràfics».

Josep Font i Bosch, «Constitució de la matèria».

—Organitzada pel Centre Excursionista i l'Ateneu Lleidatà, donà el dia 16 una interessant conferència sobre «D'excursionisme» l'eminent jurisconsult, President del Centre Excursionista de Catalunya, Francesc Maspons i Anglasesell.

—Amb motiu del centenari de Goya, als aparadors de l'argenteria del nostre distingit amic senyor Fontanals, hi hem vist exposat un magnífic retrat de Goya amb una sentida inscripció en lloc apart, al·lusiva a la memòria del genial pintor aragonés.

El retrat que no és altre que una còpia del famós quadro de Vicens Lopez existent al Museu del Prado, és obra del nostre distingit amic Sr. Ramon Fontanals.

—Sabem que els dibuixants de la nostra ciutat, estan confeccionant aquests dies, sengles cartells que seran convenientment distribuïts, en diferents indrets de la població a l'objecte d'anunciar l'Exposició que el nostre estimat amic Niko, inaugurarà aquestes festes de Maig.

N. N.

El Futbol Club Lleida

Hem rebut una comunicació en la que el «F. C. Lleida» prega als bons esportistes de la província i especialment als de la ciutat, llur entusiasme acudint al Camp sempre que en ell s'hi celebrin festes, per tal que amb llur assistència ajudin a revivar l'entusiasme dels que practiquen l'esport i dels que amb un gran optimisme confien veure el Club que porta el nom de la seva ciutat a llocs fins avui no assolits i que si encontres imprevistos no es presenten, tenen l'horitaó ben predisposat per arribar-hi.

El «F. C. Lleida», espera dirigir-se altra volta a l'afició per mitjà de la premsa, donant-li bones noves que l'encoratjaran, per seguir en l'entusiasme que demana.

Per tal de lograr tot el que projecta, cal tan solament una cosa: sentir-se aimant del deport.

El «F. C. Lleida» al fer aquesta crida als aficionats particularment i al públic en general, vé animat de tots aquells propòsits que posarà al servei de la seva actuació amb el bon desig de dotar Lleida d'una entitat que esportivament porti el nom de la ciutat a les nobles lluites del futbol en les que espera trobar-hi el triomf que no li han volgut atorgar les adverses circumstàncies que ha hagut d'atravesar.

La constància és una virtut essencial per vèncer.

El Centre de Lleida i de les seves Comarques :

El Centre de Lleida i de les seves Comarques, d'acord amb el pla cultural que es proposa desenrotllar, ha organitzat la celebració d'una sèrie de conferències d'estudi i divulgació, referents a les comarques lleidatanes, que versaran sobre matèries relacionades amb la Història, l'arquitectura, l'arqueologia, les belleses naturals, el folklore i altres temes d'interés general, ultra les audicions musicals a càrrec d'artistes coterranis i la lectura de treballs literaris pels poetes, prosistes i investigadors de l'anomenada província de Lleida o que sense ésser naturals d'ella, l'han fet objecte dels seus estudis en algun aspecte.

La inauguració tingué lloc el dissabte dia 14 de l'actual, amb una conferència que donà l'eminent folklorista Rosend Serra Pagés sobre «Els ballets populars de l'alta muntanya lleidatana».

Dita disertació fou il·lustrada per «L'Esbart Folklore de Catalunya» el qual executà diverses dances del seu vast repertori.

Guia Informativa i de Comunicacions de Lleida i sa :-: :-: Província :-: :-:

Hem rebut dos exemplars d'aquesta publicació que acaba de posar-se a la circulació i que és d'un evident interès no solament pel comerç ans també per tots aquells que necessiten moure's al llarg de les nostres comarques.

Aquesta Guia que referint-se a l'any 1928 acompleix el segón de la seva publicació, està confeccionada sota la direcció i redacció dels senyors Agustí Fonseca i Miquel Salazar, contenint antecedents històrics, geogràfics, legislatius, administratius, adreces, horaris de trens, tarifes, serveis de vapors, mercats, festes, etc., tots ells d'una remarkable utilitat.

Escriptors d'«Almanac»

Hi ha un escriptor que aprofita les diades de l'«Almanac» per tal de fer-ne retret en les cròniques diàries que escriu en un periòdic de la urbs barcelonina... Trobem que això és força enutjós. No solament trobem que és enutjós, sinó que potser ultra passa els límits de la carrincloneria.

Ací podem citar qualques festivitats comentades: avui, Nadal; demà, Cap d'Any; l'altre, el Reis; després de l'altre, Carnaval, el de més enllà, Sant Josep; el de més lluny, encara, Setmana Santa; etc., etc.

Bé, i no el treguin d'aquest feixuc tarannà! Car sembla que aquest bon senyor en el rebost reporteri no troba altres temes més suggestius que els al·ludits, per a distreure els pacients lectors. I encara no és aquesta la malaltia; puix que el comentari de la diada d'avui, ja fou comentat l'any passat, i els altres, igualment; vol dir que bisa per habitud, —el mateix que són obligats a bisar-se alguns números xavacans de les revisies actuals, en els nostres teatres—.

Quan un hom veu què coses altres són de major importància que no pas aquestes tradicionals diades que ens han llegat la rutina dels homes i els fets de la història de pa de pessic, s'esgarrifa i pensa que deu donar més profit fer l'elogi de la «mona» de pásqua que retre un merescut comentari a qüestions que ens atenyen d'una manera més viva.

Així, que bon senyor, no anirem bé per aquest viarany! Deixeu de comentar diades i gireu el vostre esguard entorn a la situació internacional i als fets que bé mereixin ésser escatits, però a les dia-

des, a les diades no: massa sabem què demà és tal festa; l'altre, tal altra; etc...

Ara sense voler ofendre el bon nom de l'escriptor al·ludit, fóra el nostre anhel veure'l foragitat d'aquestes cròniques absurdes i insubstancials, que sols serveixen per a omplir mitja plana del periòdic i per a exornar la biblioteca d'algun llunàtic...

Aiximateix no sols va el prec endreçat al sosdit

escriptor, sinó que va endreçat a tots els cronistes i articulistes en general; car l'època que a través no és pròpia per a comentar els sants de l'«Almanac», sinó que per a fer cabrioles enmig d'aquesta atmòsfera feixuga internacional que pre-diu una imminent desfeta...

R. A. R.

Deixondiment

Al dibulxant «Shum» devotament

Cor batent,
abrandat,
què ha amat
follament...

Foc ardent
que abruzà
l'esguard clà
i la ment...

La dissort
fé son niu,
forna mort
l'home viu

Brau aquell
qui l'ha occit
brau i bell
esperit

La claror
tornarà
el dolor
finirà

L'ample cel
s'obrirà,
florirà
un estel...

Lassitud
d'esperit,
tot nodrit
d'inquietud.

Vindrà un jorn
esplendent
en el torn
inclement.

L'esperit
s'amplará,
l'infinit
somriurà...

RAMON AMPERI I RIUS.

Pauli Costa

Reparació de bàscules

Treball garantit per dos anys

Taller: Passeig Pi i Margall, 14

Per encàrregs: Teléfon, 560

LLEIDA

Salvi
els
seus
ulls!

L'IRIDAL col·liri científic, guareix totes les malalties dels ulls. Un flascó 6 pessetes a totes les Farmàcies. Demaneu l'interessant opuscle «Las enfermedades de los ojos» i us serà remès gratuïtament dirigint-vos a
J. URIACH i C.^{ia} S. A.
Apartat 632 = = = BARCELONA.

FÀBRICA DE PEDRA ARTIFICIAL
MOSAICS HIDRÀULICS

DE

JOAQUIM SIMÓ

*Plassa del Pintor Morera, núm. 4
(enfrent del Museu) - LLEIDA.*

Es faciliten tota classe de pressupostos.
Especialitat en Ciment Armat.—Dipòsits i
Rentadors.—Vigues.—Terrasses.—Ponts.—
= = Tubèrtes de totes classes. = =

DOLCERIA

MONRABÁ

CAFÉS BONS I BARATS
DESDE 7'50 kg. i 0'50 ONSA

PREUS DE RECLAM

VENDA DEL CAFÉ «LA GARZA»
QUEVIURES I TOTS ELS ARTICLES
A PREUS REDUÏTS

SERVEI A DOMICILI

Carrer del Carme, 25 i 27—Teléfon. 344

Si voleu vestir amb
elegancia visiteu la

Sastreria HORTAL

i us estalviareu un 20 % en les vostres compres.

Major, 100 1.er -- LLEIDA.

"La Industria Leridana"

Fàbrica d'Anissats

LICORS - XAROPS - SABÓ - OLIS D'OLIVA I DE BRISA

≡ P E R E M O R ≡

Especialitats de la Casa «ANIS MOR» i Gran Licor Estomacal «WILSON»
Agent exclusiu del Xampany «MONTANER»

Destileria y Fàbriques: CARRETERA DE BARCELONA.—Despatx: CABRINETY, 30

TELÉFONS. { Despatx, 36.
Fàbriques, 225. LLEIDA

Llista d'adreces útils que recomanem

Acadèmies de Comerç

ACADEMIA MARTINEZ.—Comptabilitat - Comerç - Idiomes.—Rambla de Ferran, 36-2.º - Lleida.

Advocats

LLUIS COMPANYS JOVER. Rambla Catalunya, 15, 1.º — Barcelona.

Cafés

GRAN CAFÉ DEL COMERÇ. — R. Ferran, 2 Lleida.

Cases de Canvi

M. SALA ROURE. — Rambla Ferran, 4, pral. - Telèfon, 518 - Lleida.

Col·legis

ESCOLA BALMES.—Primera Ensenyança - Batxillerat i Magisteri.—Rambla Ferran 36-2.º - Lleida.

Corredors de Comerç

ENRIC BORRÁS MELGOSA. — Clot de les Monges, 8 pral- 2.ª - Telèfon, 499 - Lleida.

MARILU SOL MESTRE. — De 10 a 1, Banc d' Espanya - Rambla d' Aragó, C., entressol - Lleida.

Electricistes

CLAUDI BAIGET.—Maquinària i materials elèctrics, vendes al major i detall. — Plaça Llibertat, 2 Telèfon, 38 - Lleida.

OCTAVI PEREÑA. — Màquines i material elèctric. - Baixada de la Trinitat, 6 - Lleida.

MIQUEL RIBELLES.—Fars i instal·lacions elèctriques per a llum i força. - Parallamps, Acumuladors, Transformadors i Reparació de Gramòfons. - Clavell, 5. - Lleida.

Ferreteries

JOSEP ALMACELLAS. — Porxos de Baix, 11 i 12. - Lleida.

Fusteries

MOBLES FREXANET. — Rambla de Ferran, núm. 37. - Lleida.

Impremtes

IMPRESA PAGÉS. — Avinguda Blondel, 33 Lleida.

Llevadores

MERCÉ BUSQUETS. — Professora en parts i Cirurgiana. — Plaça Constitució, 4, 4.ª - 1.ª, Telèfon 457.—Lleida.

Merceries

EMILI DURÓ SOLANES.—Magatzems de Merceria i novetats. - Plaça Sal, 8 - Telèfon. 302. Lleida

Metges

E. TWOSE. — Especialista en enfermetats de la boca i dents. - Telèfon, 367. - Plaça de la Sal, 17 principal - Lleida.

Mosaics

FRANCESC NADAL. — Fàbrica de Mosaics (la més antiga de la Capital) Passeig de Prat de la Riba. - Telèfon, 546. - Lleida.

Música i Pianos

JOAN GUARRO.—Cavallers, 66. - Lleida.

Recaders i Transports

LA PALLARESA. — Agència de Transports. — Carrer Cabrinetty, 15 - Lleida. - Telèfon, 232.

R. SETÓ I FILLS. — Recaders directes i diaris a Barcelona en combinació amb les poblacions més importants d'Espanya. - Barcelona: Montlleó, 217. - Lleida: Estererfa, 4.

Tallers

CICLES MAZARICO. — Bicicletes varies marques. - Accesoris, Vendes al comptat i a termini. Rambla de Ferran, 11. - Lleida.

JOAN VILA.—Tallers de Fundició i Maquinària. Cardenal Remolins, 8 - Telèfon, 107. - Lleida.

Tocineries

RAMÓN FARRÉ.—Tocineria. - Especialitats en pernills, embutits i mantegues. Carme, 62, Telèfon, 300 - Lleida.

IMPREMTA "JOVENTUT"
Treballs de tota mena
Blondel, 7 **LLEIDA.**

CARLES I LLUIS GENÉ

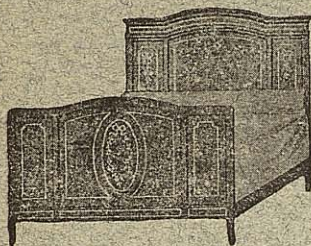
COMISSIONATS PRINCIPALS

De la companyia de segurs contra incendis LA CATALANA

Blondel lletra E, 1.er

LLEIDA

Telèfon núm. 259

LA MILLOR CASA DE MOBLES

"ARMENGOL"

Nom Comercial Registrat

Rambla de Ferran, 16.

Telèfon, 103

(Baixos de la Fonda d'Espanya)

LLEIDA.

FÀBRICA DE MOSAICS HIDRÀULICS

JOSEP PUJOL

Carretera de Barcelona (Plaça Murmuradors) - Telèfon n.º 234

LLEIDA

LA XOCOLATA

MARCA

"HOLANDES"

diluída amb llet és riquíssima

Casa ROIG - Constitució, 15 - Lleida.

J. GIGÓ

CONSTRUCTOR
 D'OBRES
 ACADÈMIA 10 LLEYDA

Telefon 427

Es aquí

ahon per
 pocs diners comprareu
 els millors CALÇATS
 i els models mes
 ELEGANTS

CALZADOS
LA GRAN VIA
 RAMBLA FERNANDO 1, 3